

N:o 5.

Af friherre **Alströmer**, om anslag för fortskaffande med järnväg af släcknings- och bevakningsmanskap vid skogseld m. m.

I byggningsbalken 15 kap. 4 § heter det:

»Då skogseld uppkommer, skola grannar och socknemän skynda dit att släcka, eller böte två daler. Tager faran till; kungöre det nästa kronobetjante och låte strax budkafle gå byar emellan. Hvar, som den nedlägger, böte tio daler. Af hvart matlag skall en man komma till elden, så ock hvar ryttare, soldat och båtsman med yxa, bila, spade och vattenkäril». Vidare bestämmes såsom böter för förfallolöst utblifvande och för afvikande från stället förr, än hemlof gifves, resp. fem och tre daler.

Dessa lagbestämmelser hafva icke undergått någon förändring sedan lagen skrefs. Ännu i dag tillgår det vid skogseld alldeles på samma sätt, oaktadt vi nu i ångans och elektricitetens tidevarf hafva så väsentligt förändrade förhållanden, som göra, att hjälpen vid en inträffad skogsbrand kan komma betydligt fortare och blifva effektivare, än i forna tider.

Ehuru telegraf och telefon väl i någon mån nu anlitas för att, *då faran tager till*, »kungöra det nästa kronobetjante», återstår dock ännu mycket att önska, särskildt med hänsyn till släckningsmanskapets *skyndsamma befordrande* till skogselden. Och här gäller det, om någonsin, att tid är pengar; ty, när den »röde hanen» sluppit lös i skogen, går hans flykt fort och han är svår att hejda.

Det är visserligen sant, att de närmast boende och äfven andra, så långt elden kan varsnas, vanligen skynda till för att släcka skogseld, och, enligt bestämmelsen i åberopade lagrum, gör äfven kronobetjeningen sin skyldighet genom att uppbåda släckningsmanskap, men det kommer ofta för sent tillfölje af långa afstånd från de resp. hemmen till platsen för den härjande skogselden. Kronobetjeningen äger nämligen icke befogenhet att anlita de snabba kommunikationsmedel, som vår tid erbjuder, för den uppbådade arbetsstyrkans hastiga befordrande, äfven om skogselden rasar i järnvägens omedelbara närhet. Under ihållande torka, och det är ju vanligen då, som skogseldar uppkomma, eller stark blåst, hinner elden ödelägga stora, ofta milsvida skogar, innan den med till buds stående krafter kan begränsas. Men, äfven sedan elden blifvit begränsad, återstår att hindra dess uppflammande på nytt och att hålla den inom det begränsade området. Under ogynnsamma väderleksförhållanden kan ett sådant arbete räcka länge nog och kräfva oafbruten förstärkning af nytt folk och friska krafter.

Det är icke en eller annan enskild skogsägarers väl eller ve det gäller, utan det gäller vanligen mångas, och det *kan* gälla betydliga nationalförluster. Det är väl också därför, som lagen sedan gammalt stadgat straffpåföljd för den, som uteblifver från skogseld, eller icke fortskaffar budkafle, eller afviker från stället förr, än hemlof gifves. Att dessa böter emellertid, efter nutida förhållanden, äro alldeles för låga, har i tidigare uti Andra Kammaren väckta motioner påpekats, och det torde icke af någon bestridas.

Det kan därför lätt inträffa, liksom det tvifvelsutan ofta har inträffat, isynnerhet då de till släcknings- och bevakningsarbetet inkallade bo långt ifrån skogsbranden, att de hellre betala det ringa bötesbeloppet än förlora en god dagspenning och kanske därtill nödgas bekosta sig resa, vare sig efter häst eller med järnväg, till det ofta flera mil aflägsna brandstället. Att straffpåföljden för *uteblifvande* bör väsentligen skärpas, lider intet tvifvel, för så vidt den skall blifva effektiv; men lika otvifvelaktigt synes det vara, att staten bör sörja för en så *skyndsam inställelse* som möjligt utan direkta kostnader för vare sig skogsägaren eller det uppbådade manskapet, d. v. s. att järnvägarna, där sådana finnas att tillgå, få utan vidare användas för manskapets snabba befordrande och att kostnaderna därför bestridas af statsmedel.

Det är naturligtvis en orimlighet, att den enskilde skogsägaren, som träffas af den stora förlust, som en skogseld alltid medför, och som

i de flesta fall äfven får vidkännas med släcknings- och bevakningsarbetet förenade oundvikliga kostnader, skall bekosta äfven manskapets befordrande till skogselden. Något sådant har icke heller blifvit ifrågasatt, och det orimliga häruti framgår ännu tydligare, om man besinnar, att begränsningen och efterbevakningen vid skogseld afser att skydda angränsande, ofta *andra ägares*, skogar. Men just denna omständighet, att det gäller att skydda angränsande skog, hvilket i skogrika trakter kan betyda milsvida skogar, som, ifall elden icke *i tid* hejdas, kunna blifva lågornas rof, hvarigenom oberäknelig skada och en oerhörd nationalförlust kan uppstå, synes mig med nödvändighet bjuda, att staten träder emellan och åtager sig kostnaderna för så stora farors afvärande på det enda sätt, som står till buds.

Då vi nu hafva fått lagar för vårdande af såväl allmänna som enskilda skogar, så att de icke få vanskötas eller sköflas och så, att det åligger hvar och en att sörja för återväxten på af honom afvärkade skogsmarker, torde det icke vara för tidigt att tänka på våra skogars skyddande, så långt i mänsklig makt står, mot dess farligaste och mest ödeläggande fiende — den härjande skogselden. Detta kan ske genom högre och effektivare böter för förfallolöst uteblifvande vid skogseld eller uraktlåtenhet att fortskaffa »budkafle», men framför allt genom att bereda fria resor på såväl enskilda som statens järnvägar åt allt för släckning af skogseld uppådadadt eller frivilligt tillskyndande manskap. De nödiga detaljerna rörande ersättning och kontroll torde icke vara svåra, än mindre omöjliga att ordna.

Inser man den oerhörda vikten af att våra skogar skyddas för eldens härjningar och de oberäkneliga förluster för det allmänna och den enskilde, som kunna vållas genom olämpliga åtgärder, onödigt tidsutdräkt och småaktig sparsamhet, då tvekar man för visso icke att gripa till de medel, som i farans stund stå till buds för att begränsa olyckan, där den icke kan helt och hållet afvärras.

Vid 1902 års riksdag väcktes motion i Andra Kammaren af herr O. Enthén om skärpt straffpåföljd för underlåtenhet att biträda vid släckning af skogseld. Motionen var särskildt föranledd af under föregående sommars långvariga torka flerstädes i vårt land utbrutna ödeläggande skogseldar, hvaraf, såsom motionären säger, förlusten helt säkert kan uppskattas i hundratusentals, för att icke säga milliontals kronor». Lagutskottet afstyrkte bifall till motionen och Riksdagen biföll utskottets förslag.

Följande riksdag väcktes tvenne motioner, likaledes i Andra kammaren, af herrar A. Wiklund och And. Olsson i Mårdäng i alldeles samma syfte, och nu fann sig lagutskottet föranlåtet hemställa, att Riksdagen

måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lag, innefattande ändrade bestämmelser rörande förekommande och släckning af skogseld; och Riksdagen, som biföll detta lagutskottets förslag, aflät en skrifvelse till Konungen den 15 maj 1903, i hvilken slutklämmen lyder så: »Riksdagen finner alltså en revision af bestämmelserna i ämnet vara behöflig och önskvärd och får därför anhålla, att Eders Kungl. Maj:t tacktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lag, innehållande ändrade bestämmelser rörande förekommande och släckning af skogseld». — —

Af bilagan till justitieombudsmannens ämbetsberättelse till 1904 års Riksdag finner man, att domänstyrelsen och Konungens befallningshafvande i länen hafva anbefallts afgifva utlåtande öfver ifrågavarande framställning och att dessa utlåtanden ännu icke *då* (i januari 1904) fullständigt inkommit. Enligt i justitiedepartementet inhämtad upplysning lära samtliga dessa utlåtanden *nu* hafva inkommit och för närvarande ligga under behandling i lagbyrån. Det finnes således förhoppning om, att de med åberopade riksdagsskrifvelse afsedda *lagbestämmelserna* rörande förekommande och släckning af skogseld inom en ej alltför aflägsen framtid skola komma att föreläggas Riksdagen. —

Men skärpning af straffet för *uteblifvande* vid skogseld, hur behöflig en sådan än är, räcker dock icke till, när det gäller att *så hastigt som möjligt fortskaffa* dem, som, långt ifrån att vilja uteblifva, tvärtom söka infinna sig så fort som möjligt för att i dess början söka släcka och begränsa elden, eller, sedan den är begränsad, förekomma nya utbrott och vidare spridning. Och detta är naturligtvis det viktigaste. Det är också därför nödvändigt, att kronobetjäningen får befogenhet att utan vidare omvägar rekvirera släcknings- och vaktmanskap att per järnväg, om så erfordras och sådan finnes att tillgå, infinna sig vid bestämdt angifven station och att alla därmed förbundna kostnader bestridas af allmänna medel. Jag har tänkt mig, att ett förslagsanslag å 10,000 kronor borde vara tillräckligt, då det ju är att hoppas, att uppkommen skogseld genom en sådan åtgärd mycket hastigare än nu skall kunna begränsas och till sina dimensioner inskränkas. —

På grund af hvad jag sålunda anført tillåter jag mig vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville till bestridande af kostnaderna för fortskaffandet med järnväg af släcknings- och bevakningsmanskap vid skogseld bevilja ett förslagsanslag

af 10,000 kronor att från och med nästa år utgå;
samt besluta,

att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det
täcktes Kungl. Maj:t utfärda bestämmelser rörande sättet
för ersättnings utbetalande för transport å järnväg af
släcknings- och bevakningsmanskap vid skogseld.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 26 januari 1905.

Jonas Alströmer.
